

REDACTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDETUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
— INAPOIAZĂ. —

Unitatea

Foaițe bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 50 Lei

Pe 6 luni . . . 26 Lei

Pe 3 luni . . . 14 Lei

Numărul 1 Leu

Pentru inserate se plătește 3 lei de șir garmond. La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate.

Un caz revoltător.

Uneltiri criminale — Organele ortodoxiei „dominante” turbură liniștea parohiilor noastre unite — Un model de protopop neunit — Cum se răpește o biserică în plin veac XX.

(=) Lozinca e dată demult. Cunoscutele cuvinte ale I. Preasfințitului dela Sibiu, că „nu va da odihnă oaselor sale până nu va cuprinde la sânul său de părinte pe toți fiii neamului nostru”, cuvinte despre cari nu știm să fi fost până acum retractate, încep să fie trecute în practică, am putea spune dela un capăt al țării la altul.

Cazurile, cari pun în lumină această criminală acțiune de subminare a bisericii noastre și de fățișă provocare la o luptă confesională, sunt fără de număr. De pretutindeni avem informații, că pentru înfăptuirea „marei ideal” al neodihtului mitropolit dela Sibiu se lucrează după un plan bine stabilit, care — așa ni-se spune în taină — ar avea deplina aprobare a cercurilor conducătoare a țării. Intreagă partea nordică și atât de compactă din punct de vedere religios a teritoriului pe care se întinde provincia noastră bisericească este asimpânăită de o întreagă rețea de parohii și protopopiate ortodoxe-sadea, cu un număr de câte 10—50 credincioși — uneori și mai puțini! — agenții cărora pândesc ocaziile de neînțelegeri și eventuale frecări dintre credincioșii și preoții bisericii noastre, pentru a pescui în apa tulbură a unor patimi vulgare, prea adeseori intenționat și cu meșteșug scormonite. Intreagă acțiunea, care — după cum ni-se spune — se bucură de întreg sprijinul administrației locale, se ține încă binișor în surdină și ieșiri ca cele dela Oradea-mare, Lugoj, Făgăraș ori, mai nou, ca cea dela Hamba, sunt mai mult *baloane de încercare*, pentru a se vedea dacă n'a sosit cumva timpul de-a putea pași mai deschiși și pe față.

O astfel de încercare vedem și în cazul proaspăt de tot, care ne-a îndemnat să scriem sirele acestea. El întrece tot ce s'a făcut până acum în materia aceasta, fiind desigur o ieșire pripită și făcută înainte de vreme — pentru care „imprudență” autorii vor fi trași neapărat la greață răspundere —, dar care ne desvălește, ca la lumina unui fulger, un colț din urzeala întunecată, țesută din venin și din ură, cu ițele căreia vrea ortodoxismul, atât de puțin „dominant” în părțile acelea, să sugrume pe credincioșii bisericii noastre.

E vorba de **cazul dela Ocoliş**, o filială a parohiei noastre Satul nou de jos, din apropierea orașului Baia-mare. Intrigați, în legătură cu reforma agrară — care pare a fi un teren prielnic pentru astfel de uneltiri —, din partea unui anumit Mihalca, membru în comisiunea de expropriere, care fiind de părerea, că până și d. Hristos a fost neunit atacă pe față preoțimea unită, credincioșii noștri din Ocoliş au ajuns

de curând la ceva neînțelegeri cu părintele lor sufletesc. Atât a trebuit! Numai decât a descins în mijlocul lor preotul ortodox Latiș, parohul celor mai puțin decât 10 suflete ale parohiei înființată acum de curând din Baia-mare, îndemnându-i să treacă la neunirea „mântuitoare” de biruri preoțești, ori, dacă nu, cel puțin ușurătoare a aceloră

Pusă pe acest teren, agitația a prins și reușind să „convertească” în felul acesta o bună parte a comunei, care ca filie n'avea în localitate pe preotul său, în ziua de 3 Septembrie avea să se facă organizarea definitivă. În scopul acesta a fost mobilizat întreg statul major al ortodoxismului din părțile acestea, în frunte cu *strașnicul protopresbiter Zaharie Manu din Lăpușul unghuresc*, care a venit să dea lovitură din urmă. O mare adunare s'a înghiebat numai decât în fața bisericii noastre de acolo, și după o învoială făcută între acești emisari și afirmative, majoritatea comunei, s'a hotărât, că biserica încă trebuie să treacă cu ei la „sfânta pravoslavie strămoșească”. Cum însă crâsnicul, îndemnat și îmbărbătat de atâția alții cari au rămas adânc scârbiți de această fanariotă cumpărare de suflete, n'a voit să predea cheile bisericii, i-s'au luat, la îndemnul unuia din preoți, cu puterea și intrându-se în biserică „pe răspunderea poporului” — cum spunea cinstitul domn protopresbiter — s'a constituit, spre gloria ortodoxismului „tolerant” și spre „binele” țării, parohia neunită, după toate normele statutului șagunian. Și pentruca sfidarea nerușinată să pună acestei provocări criminale o cunună vrednică de ceie au împletit-o, oficiul nostru protopopesc din Baia-mare a primit a treia zi o adresă oficială, prin care i-se aducea la cunoștință, ca **biserica și școala, precum și întreagă averea bisericii și a școlii din Ocoliş au trecut cu ziua de 3 Septembrie în posesiunea și proprietatea parohiei ortodoxe de acolo**. Actul venea dela oficiul protopresbiterial al Lăpușului unghuresc, al cărui titular, „*protopresbiterul de model*” Manu ține, se vede, cu tot prețul să ia locul vacant de „arhiereu al Făgărașului”.

Acesta e cazul din Ocoliş, care cu drept cuvânt a revoltat în cea mai deplină măsură pe toți câți au luat cunoștință de dânsul și care, suntem siguri, va avea darul să adune întreagă provincia noastră bisericească în jurul adânc jignitului arhiereu, Preasfințitul Iuliu al Gherlei, cerând cu un glas nu numai *pedepsirea exemplară* a tuturor celor ce-au înscenat această nemaipomenită fărădelege, ci — mai vărtos! — și o *revizuire fundamentală a*

întregului sistem și program de acțiune — adânc păgubitor intereselor țării —, prin care ortodoxismul **incapabil de-a se încinge la o luptă de emulare cinstită și legală**, vrea să-și asigure totuș o stăpânire sufletească, pentru care nu are nici o pregătire și nici cel mai mic merit.

Mereu ni-s'a spus, că noi, adeca biserica noastră ar provoca neînțelegerile și frecările confesionale, cari pot să ducă la adevărate lupte religioase. *Totdeauna am respins, pe sfântă dreptate, această acuză* lipsită de orice temei, și iată că, mai grăitor decât orice cuvânt, *confirmă acum spusele noastre atacul mișelesc dela Ocoliş*, pe care suntem foarte curioși să vedem cum vor căuta să-l ocolească marii noștri prietini din „dreptmăritoarea cetate a pravoslaviei fanariote”.

Preasfințitul episcop al Gherlei, aflând despre cele petrecute la Ocoliş a ieșit numai decât la fața locului și *reconciliind biserica pângărită de infracțiunea criminală*, a luat toate măsurile pentru ca liniștea turburată a credincioșilor noștri de acolo să fie cât mai deplin restabilită. Lucrurile s'au potolit binișor și în foarte scurt timp Ocolişul, care, prin crâsnicul său *Moje* și prin cantor-învățătorul *Câmpeanu*, a dovedit o tărie de credință vrednică de imitat, va fi de nou o mândrie a bisericii noastre din părțile acelea.

Dar asta n'ajunge. Prin cazul dela Ocoliş s'a turburat adânc liniștea întregii noastre provincii bisericești și *aceasta liniște trebuie să ni-se redea* din partea aceloră cari pot să o facă. Așteptăm cu liniștea cuvenită, dar pretindem dreptate!

Altfel, vom ști să ne-o facem noi singuri.

Dela ancheta noastră școlară. Ținută sub prezidiul păr. mitropolit Vasile și cu participarea dd. Dr. Izidor Marcu, Dr. Ambroziu Cheșianu, Dr. Octavian Domide (Gherla), Dr. George Mikulaș (Orade), Dr. I. Bălan, I. F. Năgruțiu, A. Caliani și T. German din partea bisericii, iar din partea ministeriului de instrucție a dd. Dr. Ioan Mateiu, G. Popa-Lisseanu, Petre Gârboviceanu, Teodor Alesseanu și Dr. Alex. Pteancu, ancheta noastră școlară s'a terminat într'o singură zi. Rezultatul ei — după cum vom încerca să arătăm cu alt prilej — nu ni-se pare mult mai măgulitor decât acela al anchetei sibiene, dar, în schimb, comunicatul ce s'a trimis oficiilor protopopești precisează cel puțin în termeni hotărâți „înțelegerea” la care s'a ajuns.

Ea este următoarea:

1. La școlile confesionale gr. catolice române cu învățători confesionali, statul întregeste salarele, conform legii în vigoare.

2. La școlile confesionale gr. catolice române, unde nu sunt învățători confesionali, statul, în înțelegere cu autoritatea bisericească competentă, va disloca (detasha? N. R.) învățători statificați. Acești învățători stau sub iurisdicțiunea autorității bisericești tot timpul cât funcționează la școli confesionale. Cazurile disciplinare se

vor rezolva de autoritatea bisericească, de acord cu autoritatea de stat.

3. Comuna bisericească e datoare, în sensul legii și al regulamentului școlar arhidiecezan, să dea tot aceea ce a dat și până acum: local, curățit, încălzit etc. precum și partea de salar cuprinsă în foaia de emolumente.

Asupra acestei »înțelegeri« rămâne, bine înțeles, să se declare și d. ministru al instrucțiunii și se sperază, că ea va fi aprobată.

Pentru învățământul religios. Numărul ultim (din 10 Septembrie) al »Sionului Românesc« publică dispozițiile referitoare la învățământul religios ale Preaveneratului Ordinariat de Lugoj. Ele constituie primul pas spre un control mai efectiv al acestui învățământ și de aceea le încreștăm cu deosebită bucurie.

Părțile mai însemnate ale acestui ordin al pâr. episcop Nicolescu sunt următoarele:

1. Cu excepția locurilor, unde s'au sistematizat posturi anume de catiheți, instrucția religioasă a tinerimei în școală este o datorie personală a parohului.

2. La începutul fiecărui an școlar, se vor fixa, în bunăînțelegere cu direcțiunile școlare, orele de religie și se va compune un plan special, cari se vor trimite Ordinariatului »spre cunoaștere și aprobare«, cel mai târziu până la 1 Oct. a fiecărui an.

3. Materia propusă se va însemna, oră de oră, în condica școlară, iar în lipsa acesteia în condica unde se însemnă predicile și exhortațiile tinerimei adulte.

4. Examenle de orice natură sunt a se anunța la timpul său Ordinariatului.

5. Controlul nemijlocit asupra instrucției religioase îl au protopopii, iar pentru îndrumarea lui unitară se designează — până la instituirea unui inspector catehetic pentru întreaga eparhia — patru persoane din centru (Dr. D. Fireza, Nic. Muntean, Dr. N. Brânzeu și Dr. G. Fireza), cari vor inspecta după decanate acest învățământ. —

Avem, prin urmare, în aceste dispoziții norme precise cerute cu multă insistență din partea conferenței comisiei catehetice din 16 August, cari sperăm că — întrucât și în alte eparhii ar fi greutăți în ce privește înființarea

posturilor de inspectori catehetici — se vor generaliza în întreaga provincia noastră bisericească. Pe urma lor va răsări desigur mult bine, mai cu seamă dacă și în alte părți vor fi însoțite cu sancțiuni ca acele pe cari Preasfințitul Lugojului le-a fixat în următoarele: »Orice neglijență în privința celor dispuse aici, nu numai că ar întrista inima noastră părintească, ci pe lângă toată bunăvoința ne va sili să dăm sancțiune acestor dispozițiuni și pe cale disciplinară, căci progresul culturii religioase, de care e legat tot renumele nostru, sunt mai presus de orice altă considerație.

In atențiunea sinoadelor protopopești. Sinodul protopopesic al tractului Bîia, ținut în 14 Septembrie la Jidveiu, mișcat de situația deplorabilă în care se găsesc văduvele și orfanii de preot, a adus hotărîrea, că, și până când un viitor sinod va veni să aranjeze această situație într'un chip mai convenabil, să ofere — începând chiar cu rata III de plată pe anul 1922 — câte un procent din salarul și gradațiile dela stat pentru ajutorarea acestora.

Ideea este din cele mai bune și hotărîrea luată de preoțimea protopopiatului Bîia îi face o cinste deosebită. Dacă ea ar putea fi generalizată, ar însemna înainte de toate un ajutor destul de simțit pentru văduvele și orfanii noștri de preot, ar fi însă și un titlu de mândrie — pentru spiritul său de jertfă — și o mângâiere pentru preoțimea noastră arhidiecezană. Și asta ar însemna, după părerea noastră, neasămănat mai mult, decât întreg ajutorul care ar reveni bieților orfani de preoți și mamelor lor năcăjite.

Sinoadele protopopești au cuvântul!

Dintr'un drum de apostolie.

— Vizitația canonică a pâr. mitropolit Dr. Vasile Suciu. —

Zilele dela 26 August până la 8 Septembrie incluziv au fost prifejul unor adevărate sărbători bisericești în mai multe parohii din jurul Alba-Iuliei. Părintele Mitropolit, cu o suită mai mare, a plecat în aceste zile ca să întărească în credință pe credincioșii acestor plaieri și să vadă la fața locului starea vieții

sufletești din 25 parohii. O dare de seamă amănunțită ar ocupa prea mult loc, de aceea ne îndestulim cu unele observări în general, din cari ne vom putea face idee despre mersul acestei vizitații.

În fiecare parohie, după ce arhiereul a fost primit de autoritățile civile, la capătul comunei, iar la ușa bisericii de preot îmbrăcat în odăjdii, Mitropolitul a făcut rugăciunile dela litie, a eșit în cimitir, unde a dat deslegarea morților și a predicat. Subiectele predicii au fost: alipirea față de biserică strămoșească (cu o excursiune istorică), spiritul de jertfă, fereirea de păcâți și iubirea creștinească față de toți cetățenii acestei țări. Liturghie arhierească a celebrat la Alba-Iulia și la Șard, cum și la Bucerdea vinoasă și la Micești, ale căror biserici le-a consacrat.

Pretutindena, calea a fost un adevărat drum de triumf, la care au contribuit și credincioșii altor biserici, arătând o pildă de pace și bună înțelegerea care ar trebui să fie între diferitele confesiuni. Atențiunea dată de aceste confesiuni, care eșia din cadrul rece al obișnuitului, arăta nu numai stima, de care se bucură personal arhiereul, ci și vaza ce o are biserică românească unită în părțile aceste.

Partea cea mai importantă a acestei vizite a fost însă contactul intim cu poporul și cu preoțimea. Cel mai inteligent și mai harnic preot, de ar fi cât de bun orator bisericesc, din predica arhierească primește o lăturire a învățaturii sale. Vederea — la fața locului — a hărniciei lui, este o recunoaștere a activității și un indemn pentru continuarea ei. Nu va scăpa nimănui câștigul ce-l are din această vizită mersul bun al treburilor obștești. Cu această ocazie nu se curăță și se vâruesc numai casele și vechile biserici, ci se mai deschid și atâtea ferestre, prin cari se vede altcum, ea din scrisori, adevărata stare a lucrurilor. Adevseori se descoper hărnicii nebănuite. Arhiereul are ocazie să vadă și mizeria în toată golătatea sa.

Vizitația canonică, pe care o face arhiereul, este cât se poate de obositoare. Recepții, fără capăt, toate cu discursuri studiate de mai înainte; mese, încărcate, ca în povești, cu toate

□ □ Foiața „Unirii“. □ □

Avram Iancu

— In poezia populară română. —

Sub titlul acesta publică d. Ioan Georgescu, secretarul literar al Asociațiunii, în numărul 9 (Septembrie) al revistei »Transilvania« — închinat în întregime memoriei lui Avram Iancu — un frumos studiu, pe care-l reproducem în următoarele, ca o mică contribuție la aniversara semicentenară ce se prăznuiește în țara întreagă.

Nimic nu dovedește mai bine popularitatea unui erou, felul cum el este privit și prețuit de poporul de rând, ca poezia populară. Ea e criteriul cel mai sigur nu numai al popularității unui erou, ci și al influenței, binefăcătoare sau stricăcioase, pe care eroul a exercitat-o asupra maselor populare. De aceea nimic nu e mai interesant de studiat ca: felul cum se oglindește personalitatea eroilor mari în poezia populară a neamurilor din care aceștia au făcut parte și, invers, felul cum se oglindește firea neamurilor și concepția lor de viață în apoteoza și aureola de mărire ce acestea o împletesc în jurul eroilor legendari.

Sub acest raport, puțini eroi se pot compara cu Avram Iancu, regele munților, nu numai la noi, ci și la alte popoare.

El are toate calitățile ideale ale unui bun

conducător. E tăzăr, frumos, viteaz, iubitor de neam și de dreptate, în sfârșit om fără seamăn.

Dar să vedem pe rând aceste însușiri ale marelui erou, așa cum ni-se înfățișează în versurile populare:

Sus e cerul luminat
Iancu tinerel băiat
Mândru cal a 'ncălecat
Și departe mi-a plecat.

E grăbit. Dă pinteni calului și-l îndeamnă cântând:

— Calcă, murgule, lupește
Și pășește iepurește,
S'ajungem în sat cu soare,
Că ne-așteaptă cu mâncare
Și buze de sărutare.

Dar nu se oprește aici. El știe, că dragostea, adevărată aceea ce de obicei se înțelege în viața de toate zilele prin cuvântul dragoste, este înșelătoare și nestatornică. De aceea, pus în dilema de a alege între ibovnică de o parte și între mamă și soră de altă parte, Iancu nu stă un moment la îndoială spunând:

Că știu, că te-i mărita
Și pe mine me-i uita;
dar:
Maica mea m'a comanda
Și sora mea m'a căta!

Merită să fie subliniată în deosebi această iubire de părinți, care covârșește dragostea vulgară față de ibovnică, fiindcă este atât de rară.

Numai o astfel de iubire superioară de părinți l-a putut duce la adevărata iubire de neam, îndemnându-l să fie cruțător și să strângă tot bănuțul pentru binele și fericirea neamului, ba să-l facă să renunțe chiar la dreptul de a întemeia și el o familie, pentruca să-și poată servi neamul cu atât mai mult devotament:

— Ce-ți trebuie bogății,
Pentruca tu n'ai copii?
— Am un neam și-o țară întreagă
Să le scot dreptul mă roagă.

Mai departe el știe că:
Din robie și din somn
Scot un neam, ca să-l fac domn.

Această superioară iubire de neam îl face pe Iancu să fie și »viteaz, stând în frunte la necaz«.

Această iubire de neam îl îndeamnă să-și disciplineze ostașii și să și-i pregătească bine pentru luptele grele ce au să le poarte cu vrăjmași foarte numeroși:

— Ia țule, Urbanule, 1)
Unde mâni cătanele?
— Ia, la foc sârmanele!
— Mână-mi-le mai încet,
Că le sar bumbii din piept!

Iancu nu se lasă înduplecat de asemenea rugăminti băbești. El își are idealul său bine formulat, pentru care știe să-și însuflețiască

1) Urban a fost unul dintre ofițerii români mai de seamă în 1848-9.

bunătățile, indică — fără greș — alipirea față de biserică și dragostea față de arhieru, pe care fiecare doria să-l țină peste termenul fixat în program. Toate acestea erau izbucnirea spontană a atâtor fruntași harnici, pe cari îi descoperim la tot pasul, în cursul vizitației, cari își făceau o datorie de conștiință din primirea cât mai solemnă a Arhierului. Și cu cât aceste vizitații — așa de obositoare — vor fi mai dese, cu atâta ne vom cunoaște oamenii mai bine și vom îndrăzni să facem lucruri mai mari.

Correspondent.

Convocator.

P. T. membrii ai „Casinei Române din Blaj” prin aceasta se convoacă la a

XXIV-a adunare generală,

care se va ținea Duminică în 1 Octomvrie 1922 la orele 10 și jumătate a. m. în localul Casinei cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării și designarea alor doi membri pentru verificarea procesului verbal.
 2. Raportul general al comitetului.
 3. Raportul casierului.
 4. Esmiterea comisiunilor pentru cenzurarea rapoartelor.
 5. Raportul comisiunilor.
 6. Eventuale propuneri.
- Blaj, la 14 Septemvrie 1922.

Dr. A. Chețianu,
prezident.

Dr. C. Suciș,
secretar.

Revistă bisericească.

În zilele de 1—12 Octomvrie se va face din partea I. Preasfințitului mitropolit Vasile al Blajului o nouă vizitație canonică în părțile Reghinului. Cu prilejul acesta se va sfinți în 1 Oct. și biserica noastră din Fălfalău.

Ordinariatul de Lugoj a convocat pe ziua de 19 Sept. c. *adunarea de constituire a Reuniunii diecesane de misiuni*, unde se va alege noul comitet central și se va fixa în amănunte un program de acțiune, dela care eparhia noastră bănățeană așteaptă mult bine.

În mijlocul unor serbări din cele mai frumoase s'a făcut în 3 Sept. *sfințirea bisericii noastre din Telciu* (vicariatul Năsăudului). Actul sfințirii l-a săvârșit p. episcop Iuliu al Gherlei, prezența căruia a atras la Telciu un foarte mare număr de credincioși din satele apropiate. Biserica de aici este una din celea mai impunătoare biserici de pe satele noastre și este zugrăvită de apreciatul pictor N. Cabadaieff din Sibiu. Din prilejul sfințirii s'a ținut aici o petrecere populară, iar corul plugarilor din Feldru (condus de p. E. Ștefanuț) a dat un concert bine reușit.

Pentru zilele de 17—21 Septemvrie „Curierul Creștin” dela Gherla anunță a *patra vizitație canonică* a Preasfințitului Iuliu de acolo. Ea se va face în legătură cu hramul mănăstirii dela Nicula (Sf. Măria Mică) în parohiile din apropierea acestei mănăstiri (Imbuz, Sava, Băgaciu, Giulatelec, Morocaza, Sec, Secălaia, Bont și Nicula).

În legătură cu mișcarea pornită mai nou pentru *reforma calendarului gregorian*, se anunță din Roma, că comitetul însărcinat din partea „Uniunii internaționale a astronomilor”, prezidentul căruia este Card. Mercier, a emis părerea că deocamdată cel puțin trebuie să se mențină calendarul gregorian. Papa nu vede nici un motiv mai deosebit, care ar cere acum o modificare calendaristică.

„Albina” din București anunță, din sursă demnă de încredere, că Ilustritatea Sa Ioan Boroș, vicarul general al eparhiei Lugojului, a fost numit membru în comisiunea care va trata la Belgrad *aranjarea chestiunilor bisericești pendinte între România și Iugoslavia*. P. Boroș va reprezenta acolo interesele bisericii noastre române unite.

În zilele de 27—30 August s'a ținut la München, în prezența a peste 100,000 membrii, *al 62-lea congres regnicolar al catolicilor germani*. Purtătorul de cuvânt și îndrumătorul acestui congres a fost Card. Faulhaber, arhiepiscopul din München, a cărui vorbire de deschidere favorabilă ideii monarhice a căzut ca o bombă în mijlocul mulțimei adunate pe vestita „piață regală (Königsplatz)” din capitala Bavariei antirepublicane. Între alte multe hotărâri ale congresului, asupra căruia poate să mai revenim, este și moțiunea de o energie excepțională, care pledează cauza școlilor religioase sau confesionale, un drept incontestabil al părinților, pentru care s'au adunat până acum milioane de iscălituri.

Cu toate intervențiile făcute în cauză, guvernul sovietic a menținut *condamnarea rostită asupra mitropolitului Beniamin al Petrogradului*, executându-l acum de curând, împreună cu mai mulți credincioși ai lui.

Știri mărunte.

• **Personale.** P. V. Ordinariat arhiepiscopozan a numit pe p. Eugen Circa de paroh la Ernea (prot. Ibașfalău), pe p. Vasile Demian de paroh la Băița (prot. Fărăgău), pe p. Ioan Ciortea de paroh la Leorinț (prot. Aiud) și pe p. Mircea Thomas de preot II la Tohanul vechiu (prot. Brașov).

— P. V. Ordinariat de Gherla a numit de *asesori consistoriali* pe p. Dr. Ioan Șanta, profesorul de religie al liceului „Andrei Murășan” din Dej, pe p. Ioan Oltean, parohul din Suciș de sus și pe p. Emil Bran parohul din Dragomirești, iar de *protopopi onorari* pe p. Gavril Timiș paroh în Borșa (beneficiul superior) și pe p. Corneliu Bud paroh în Boereni. P. Ioan Aluș a fost numit de adm. local la Babța (prot. Șamșodului), iar p. Dr. Ioan Pașca de director spiritual al seminarului eparhial.

Concurse. P. V. Ordinariat arhiepiscopozan publică, cu terminul de 30 Octomvrie, concurs

luptătorii, deschizându-le în câteva cuvinte perspectivele încântătoare ale gloriei:

Că voi dacă veți lupta
Țara dacă veți scăpa
De urgia Ungurilor,
Dușmanii Românilor,
Morții bine-or răsufla,
Părinții s'or bucura,
Lumea vă va lăuda.

Insuflețiți de asemenea idealuri de mărire, nu-i mirare, că nelufricații luptători ai lui Iancu au prăpădit cu totul pe vrăjmași:

Din optzeci de mii și sute
Au mai rămas opt la munte
Și-acei cu brâncile¹⁾ rupte,

și că după crâncena încăierare a rășboiului:

N'a fi nalbă și nici iarbă,
Numai sânge până 'n barbă.

Totuș Iancu și țaranul român își dă seama că nu e bun rășboiul, un rău necesar, ci bună este pacea, buna înțelegere dintre oameni și popoare, munca singură fericitoare:

De-ar fi Ungurul cuminte,
Cu Românul nu s'ar prinde,
Ci-ar băga sabia 'n teacă
Și l-ar ruga ca să tacă;
Și-ar pune sabia 'n cui,
Și n'ar spune nimănu;
Ar pune-o să ruginiască
Și s'ar pune să munciase.

Decât iubirea lui de neam, decât vitejia lui în rășboi, decât dorul lui de muncă și înaintare pacinică în cultură și bunăstare, mai mare este iubirea lui de dreptate, fără de care nu poate ființa nimic trainic. Dreptatea e doar chemată să țină cumpăna între neamuri și indivizi. Nu e bine când se deschid prăpăstii îngrozitoare între om și om, între neam și neam; când unii huzuresc în bunătăți și se rășfață în plăceri, iar alții se prăpădesc de rele și se chinuesc de necazuri și suferințe:

— Iancule, craiu luminat,
Dacă mai crezi în păcat,
Vino 'n Bihor, fă dreptate,
Dacă crezi în cele nalte!

Cu aceste mișcătoare cuvinte îl chiamau frații noștri bihoreni pe marele erou, pe „craiu luminat”, pe adevăratul „împărat”, să le facă dreptate în procesul lor cu dușmanul secular. Și Iancu a venit. Dar nu numai în Bihor, ci pretutindeni în tot cuprinsul pământului românesc:

Iancu cu fluier de vie
Ne scoase din iobăgie,
Iancu cu fluier de soc
Umplu țara de noroc,
— Mulțumesc secure, coasă
Că-mi țineți sufletu'n oase;
Mulțumesc codrii și văi,
Că scăparăți frații mei.

Aceasta fiind marea ispravă legată de amintirea numelui său, nu e mirare, că Iancu n'are seamă în țară și în lume:

Borii-s cu coarne de ceară,
Om ca Iancu nu-i în țară;
Borii s cu coarne de spume,
Om ca Iancu nu-i în lume!

Ne pare foarte rău, că s'au cules atât de puține poezii populare privitoare la Avram Iancu, craiu munților și împăratul fără seamă al Românilor. Aproape tot ce cunoaștem astăzi e din cârticica folcloristului nostru bucovinean *Simion Fl. Marian*, Poezii populare despre Avram Iancu, Suceava 1900, cârticică pe care am întrebuintat-o și noi în articolul de față.

Suntem convinși, că în munții noștri apuseni, atât de bogăți în aur și în alte metale nobile, se mai află încă multe comori de poezie populară necunoscută. Folcloriștii și etnografi noștri, acești mineri ai sufletului popular, sunt chemați să descopere încă mult aur și argint de adevărată gândire și simțire românească, în legătură cu numele neuitatului nostru erou. În deosebi ne surprinde faptul, că din timpul nebuniei eroului și al tristei lui peregrinări dintr'un loc într'altul n'am găsit încă nici o poezie. Și e cu neputință să nu se găsiască. E cu neputință să nu fie fost mișcat și sguduit, în toată ființa sa, poporul nostru dela sate, care a trebuit să-și vadă și să cânte în nenorocirea eroului său propria sa nenorocire.

De aceea zicem: Etnografi și folcloriștii au cuvântul.

Ioan Georgescu.

¹⁾ Mănila (provincialism).

la parohiile *Doștat* (prot. Sebeș) și *Indol* (prot. Indol).

— P. V. Ordinariat de Gherla publică, cu termenul de 15 Oct. concurs la *postul de religiozitate* dela liceul de fete „Domnița Ileana” din Sighetul-Marmației.

— P. V. Ordinariat de Lugoj publică, cu termenul de 25 Sept. concurs la parohiile *Vișag* (prot. Vermeș) și *Comoriște* (prot. Vărădia).

Serbările încoronării. Fiindcă până acum nu s'a confirmat știrea, că serbările vor fi de nou amânate publicăm și noi, după oficiosul guvernului, următoarele: **Incoronarea MM. LL. Regelui și Reginei se va face în ziua de 15 Octomvrie în Catedrala dela Alba-Iulia.** Serbările vor continua la București în zilele de 16 și 17 Octomvrie. În Catedrala dela Alba-Iulia MM. LL. Regele și Regina — îmbrăcați în vestminte speciale — vor asista la serviciul divin, care va fi oficiat de mitropolitul primat dr. Miron Cristea, care va fi încununat de înalții prelați din toată țara. De pe estrada care s'a ridicat în mijlocul catedralei M. S. Regele va rosti proclamația către popor. Heralzii vor anunța apoi poporului încoronarea Suveranilor, dând citire proclamației investirei MM. LL. Regele și Regina cu coroana domnitoare a României întregite. Cum în Catedrala dela Alba-Iulia nu încap decât 300 persoane, în biserică vor intra — în afară de familia regală — reprezentanții statelor străine, membrii guvernului, foștii prim-miniștrii, membrii birourilor Corpurilor Legiuitoare și delegații secțiunilor Camerei și Senatului, precum și reprezentanții autorităților civile și militare. Ceilalți parlamentari, invitații și poporul vor sta afară, unde se va oficia un alt serviciu divin. La București — în drumul spre Mitropolie — Familia Regală și reprezentanții statelor străine, regii și președinții de republici cari vor asista la încoronare — în trăsuri „à la Daumont” — va trece pe sub arcul de triumf dela șosea, urmată de cortegiul încoronării, format din foștii prim-miniștrii, parlamentari, toți ofițerii călări și de popor. Serbările vor continua apoi două zile în Capitală, după programul care se întocmește în prezent. Cu prilejul serbărilor încoronării se va aranja în București o masă la care vor participa 10.000 de primari din țara întreagă.

Locale. Măine, Dumineca a XV-a după Rusalii, va predica în catedrală p. Dr. *Augustin Tătar* profesor secundar, iar Joi, Sfântă-Măria mică, p. Dr. *Ioan Coltor*, profesor al academiei teologice.

— **Direcțiunea școlii normale de învățători din Blaj** comunică următoarele: Examenul de corigență și înscrierile dela această școală se vor face în 29 și 30 Septemvrie, iar cursurile se încep cu ziua de 2 Octomvrie. La internat taxa de întreținere se fixează în 3100 Lei, plătiți în trei rate anticipative. Fiecare internist este dator să-și aducă: Toate hainele de pat; patru rânduri de albituri; două perechi încălțăminte; patru stergare; 4 servete și tăcămurile necesare (păhar, cuțit, furculiță, lingură, 2 farfurii și o cească).

— Luni în 18 Sept. la orele 20 se va da din partea dnei Florica Ciurcu, cunoscuta artistă dramatică, un *concert* în sala de gimnastică a liceului. Bilete se pot lua dela Librăria seminarială și sara la cassă.

Un congres sionist. Pe urma mandatului dat de Liga națiunilor imperiului britanic de-a organiza statul evreesc în Palestina, Sionismul a prins nouă puteri. Organizația inițiată de marele rabbin Herzl, sunt acum 25 ani, prin congresul dela Basel, are azi, după un sfert de veac, ramificații foarte estinse în lumea întreagă. Lucrul acesta s'a învederat cu deosebire anul acesta, cu prilejul congresului jubilar ținut la Karlsbad, în zilele de 25—7 August. Discuțiile acestui congres s'au învărtit cu deosebire în jurul mandatului palestinian, hotărându-se ca

comitetul Alianței să treacă de-acum la fapte concrete, cari să poată servi ca o dovadă sigură despre serioșitatea acțiunii sioniste. — Dacă Dumnezeu le va ajuta, poate să mai scape și România măcar de o parte a elementelor sale de mai puțină încredere. Sperăm anume, că la eliberarea pașapoartelor pentru Palestina nu li-se vor pune prea mari piedeci.

Observații asupra trăznetului au permis să se constate, că trăznetul face mai multe victime la sate decât la orașe, fiindcă aici armăturile metalice, firele și cablurile canalizează fluidul; că din cei trăzniți la țară un sfert din victime este atins afară din case și o jumătate sub copaci, că lovește mai mult bovinele decât oile, că mai des sunt trăznite acoperișurile de lemn decât de olane sau fier. În sfârșit statistica franceză a înregistrat, că într'o singură pădure, din 262 de copaci trăzniți timp de 3 ani, s'au găsit 165 de stejari, 34 de pini, 22 de brazi, 20 de fagi, 9 ulmi, 7 arini, 2 sălcii, 2 plute și 1 alun.

† **Dr. Ilarion Pușcariu.** Săptămâna trecută s'a stins la Sibiu vicarul episcopesc al mitropoliei ortodoxe de acolo p. Dr. Ilarion Pușcariu, ridicat de curând la treapta de arhieru al „Făgărașului”. Cu el se stinge unul dintre acei ortodoksi ai generației de ieri, cari n'au înțeles, că raporturile de pașnică împreună-lucrare și de nobilă emulare dintre cele două biserici românești ardelenne trebuie numai decât — odată cu înfăptuirea României mari — schimbate în raporturile de neînțelegere și dușmănie provocate prin nefericitul epitet de „dominant”, pe care ortodoxismul mai nou ține să-l exploateze atât de păgubitor pentru țară în folosul unor meschine interese personale și de partid. Inmormântarea p. Pușcariu, care a fost și un harnic și apreciat istoric, s'a făcut Lunia trecută, în comuna sa natală Bran, de lângă Brașov.

† **P. George Morariu**, parohul nostru din Izgar (eparhia Lugoșului), s'a stins la 28 Iulie c. în anul 62 al etății și 38 al preoției sale cinstite. Zelul său pastoral a fost remunerat încă din partea episcopului Radu, care l-a făcut asesor al consistorului lugoșan. — Fie-i partea cu dreptii!

† **P. Victor Belu**, preotul nostru din Vișag (eparhia Lugoșului), s'a stins la 10 Iunie în anul 38 al vieții și 12 al preoției sale laborioase. — Odihnească în pace!

Sabina Marcu din Bogata de Murăș și *Vasile Sârbu*, absolvent de teologie din Tritul de jos — fidanțați. (20) 1-1.

Telefonul „Unirii”.

S. Sâncel. „Comunicatul” Dvoastră am socotit, că va fi mai bine plasat în forma actuală. Nu va fi deci cu supărare. Și să sperăm, că inițiativa Dvoastră va fi bine apreciată din partea tuturor fraților.

„Sionul Românesc”. Lugoj. Ne pare bine, că, dupăcum vedem din ultimul număr, sunteți și Dv. pe urmele faimosului „Zakonik”, dintre pseudonimele căruia ați mai descoperit una, pe aceea de „Gruia”. Dumnezeu ajute să-l puteți demasca pe deplin punându-l la punct, după vrednicie. În direcția aceasta vă promitem și noi tot ajutorul.

Coalele de subscripție
ale societății de editură
Sfânta Unire

sunt a se retrimită până la ::
30 Septemvrie 1922.

I. Sibiu. În entrefileul „Ancheta școlară dela Sibiu” din numărul trecut șirele cu pricina sunt a se citi precum urmează: „Procedura guvernului trecut, în afacerea școalelor noastre confesionale, fusese cu desăvârșire greșită, contrară legilor în vigoare și cu totul în detrimentul intereselor de cultură ale poporului român”.

O. Cluj. Dupăcum vedeți, comitetul de acțiune a prelungit termenul pentru retrimiteră coalelor de subscriere până la 30 Septemvrie. Până atunci sperază să între din toate părțile.

Administrația centrală capitulară.

Nr. 538/1922.

Concurs.

„Administrațiunea centrală capitulară din Blaj” deschide concurs pentru

postul de contabil

împreună cu retribuție și drept de penzie egale cu a funcționarilor de stat de aceeaș categorie.

Cei ce doresc, ca să ocupe acest post să-și înainteze cererile ajustate cu documente corespunzătoare până în 30 Sept. 1922. Membrii Veneratului Cler în senzul statutelor au înțietate.

Blaj, din ședința capitulară, 22 Aug. 1922.

Simeon P. Mateiu,

(17) 2-3

Prezidat capitular.

„KRISTÁLY” — Spălătorie chimică
CLUJ.

Văpsește și curăță

În Blaj e reprezentat prin

Traian Novac,
comerciant.

Cazane de fier rachi

căldări de spălat, văpsit

:- și de tăbăcărie :-

în condițiunile celea mai favorabile
se găsesc la

FRAȚII PAULINI,

Fabrică de articole de aramă în AIUD.

Se primește: Inzestrarea, aranjarea și repararea fabricelor de spirt și de chimicale.

Fabricăm stropitoare de vii și părți constructoare de metoda „Austrio și Wermoral”.

(16) 3-25

Cum se vindecă Reumatismu și Gutta

este o broșură foarte interesantă și instructivă. Acolo veți găsi arătat pe larg toate boalele cum ar fi: reumatismul, gutta, artrita, durerile de șeale, durerile de picioare, migrena, dureri de cap, nevralgii, gravelă urică, boli de piele, etc. etc. precum și modul lor de vindecare. Această broșură se trimite la cerere, în mod gratuit, însă numai câteva zile. Deci vă sfătuim în interesul Dv. să cereți chiar astăzi această broșură, prin o cartă postală adresată la

FARMACIA VOREL din Piatra-N. Moldova

(13) 26-28